

geheelen handel trof, bracht in 1425/26 de verpachting slechts 18 Lib. 18 st. op, in het volgend jaar zelfs maar 17 Lib. 12 st. dat is ongeveer evenveel als de jaarlijksche opbrengst van den accijns op gesmolten vet. Het is jammer dat deze oudste rekeningen naast de opbrengst ook niet het percentage der heffingen vermelden.

Tegen het einde van de 15e eeuw komen wij in een omgeving waarmede wij wat meer vertrouwd zijn; wij hebben dan meer papieren zekerheid en, figuurlijk gesproken, meer grond onder onze voeten.

In werkelijkheid was dit laatste echter in den omtrek van Rotterdam niet vol te houden, want bij de Enquete van 1494 klagen niet alleen de dorpen rond Delft en Gouda over verarming door het uitveenen van groote uitgestrektheden cultuurland, maar ook Hillegersberg slaakt dezelfde klacht, terwijl wel alle dorpen in verren omtrek hun economischen achteruitgang in de eerste plaats wijten aan de ellende van de oorlogen der voorafgegane jaren in welke, zooals die van Beukelsdijk jammeren en anderen met eenige variatie hen nazeggen, hun koeien genomen, hun bezittingen verwoest, hun watermolens verbrand, hun inwoners gevangen, gebrandschat en gerantsoeneerd werden. Wat 'n ellende in zoo weinig woorden!

Het tafereel door die van Rotterdam ter gelegenheid van dit onderzoek opgehangen, toont al evenmin vooruitgang, al is het goed bij de aanschouwing te bedenken dat klagen allicht eenige reductie kon brengen bij het vaststellen van den omslag welke op deze Informatie gegrond zou worden!

Telde de stad tentijde van het overlijden van Karel de Stoute, in 1477, reeds 1275 haardsteden, in 1494 was dit aantal geslonken tot 972, waarvan dan nog meer dan de helft hetzij leeg, hetzij wegens armoede der bewoners onbelastbaar was, welke cijfers zelfs ongunstig afstaken bij de buurstad Schiedam, waar ten minste van de 465 haardsteden nog 300 belast konden worden. Delft daarentegen, dat toen 3265 haardsteden had, gaf daarvan slechts 958 aan als gebruikt door arme miserabele personen en 161 als leegstaand, ging dus ver boven Rotterdam uit. Ook wat de nering